

גליון 333
שנה ח' תשע"ח

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על האישור לשרתמש בתמונה

סיפורי חז"ל

והוא עומד עליהם

פעם היו רבי אליעזר ורבי יהושע ורבי צדוק מסובים בבית בנו של רבן גמליאל, והיה רבן גמליאל עומד ומוזג להם משקאות, מילא כוס משקה ונתנה לרבי אליעזר, לא נטל רבי אליעזר את הכוס. נתן אותה לרבי יהושע והוא לקחה מידו. אמר רבי אליעזר לרבי יהושע, מה זה יהושע שאנחנו יושבים ואדם גדול כרבן גמליאל משרת אותנו, האם לכבוד לו הדבר? ענה רבי יהושע ומה בכך, מצינו גדול ממנו שהיה משרת את אורחיו, והוא אברהם אבינו גדול הדור, שכתוב 'והוא עומד עליהם'. ושמו תאמר כמלאכי השרת נראו לו האורחים, לא כן, כערבים נראו בעיניו, ואף על פי כן שירת אותם, ואנחנו לא זכאים שרבן גמליאל ישקה אותנו? שמע רבי צדוק ואמר, עד מתי אתם מניחים כבודו של מקום ועוסקים בכבוד הבריות? הקדוש ברוך הוא משיב רוחות, מעלה נשיאים, מוריד מטר ומצמיח אדמה, ועורך שולחן לפני כל אחד ואחד, כלומר אף על פי שאין למעלה ממנו, דואג הוא לכל אחד ואחד, ואנחנו לא זכאים שיהיה רבן גמליאל עומד ומשקה אותנו?
(קידושין ל"ב ב')

פרשת השבוע

ותצחק שרה (י"ח – י"ב)

מסופר על הרה"ק רבי רפאל מבראשד זיע"א, שכאשר נודמן לעיר ששם היתה גרה בתו של הרה"ק רבי שמואל מקאמינקה זיע"א שלא זכתה לבנים. ניגשה אליו וביקשה שיברכה בוש"ק. השיב לה רבי רפאל, השמחה את סגולה היא לבנים. כשסיפרה את הדבר לאביה הצדיק, אמר לה, דבר זה למד רבי רפאל מן התורה, מן הנביאים ומן הכתובים. בתורה נאמר 'ותצחק שרה' ולאחר מכן נולד יצחק. בנביאים נאמר 'רני עקרה' ובכתובים נאמר 'אם הבנים שמחה'. אם כך, הגיבה הבת, תמוה הדבר אם שרה צחקה לשם הסגולה שבדבר, מדוע התרעם עליה הקדוש ברוך הוא בשל כך? השיב רבי שמואל, לסגולה צריכים רק כאשר צדיק מבטיח דבר מה. אך כשהקב"ה בכבודו ובעצמו מבטיח כשם שהבטיח לשרה, או כבר אין צורך בסגולות, ולכן התרעם עליה הקב"ה.

ואנכי עפר ואפר י"ח – כ"ז

מסופר על הגה"ק רבי חיים רפפורט זיע"א רבה של לבוב, שחילוקי

דעות היתה קיימת בינו לבין הבעל שם טוב הקדוש זיע"א. באחד הימים בעת שישב רבי חיים לבדו בבית המדרש והגה בתלמודו, נכנס פנימה אדם אורח, ורבי חיים קידם את פניו בברכת שלום, ואז שאלו רבי חיים מי אתה? השיב האורח, אנכי עפר ואפר. ומי אתה ומה אתה? שאלו האורח. גם אנכי עפר ואפר השיב רבי חיים. אם כך, אמר האורח, מדוע תשרור מחלוקת בין עפר ואפר? הבין הגאון רבי חיים כי האורח אינו אלא הבעל שם טוב הקדוש, והשיב, אכן אין טעם שתשרור מחלוקת, ומאז שרר השלום בין שני הצדיקים.

האחד בא לגור וישפוט שפוט

(י"ט – ט)

מסופר על הגה"ק רבי העשיל מקרקא זיע"א, שכשהיה נער שאלו אחד בדרך חריפות, מה היתה תמיהתם של אנשי סדום? הלא אצלם היה הכול להיפך, ומן הדין היה שדוקא זה שבא לגור הוא יהיה השופט. על כך ענה הנער חריף המוח, והרי גם השואל היה סדומי ולכך שאל להיפך.

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 6:32 ת"א: 6:33 ר"ת: 7:08

זמני כניסת שבת

ירושלים: 5:20 ת"א: 5:34

פרשת וירא

מעשה שהיה

בכל העיר, ואף הגיעה לביתו של ר' לייב, אשתו של ר' לייב רצה מיד לבית המדרש וסיפרה על האסון הגדול לבעלה, ואמרה שמוכרחים לעשות משהו, אולם ר' לייב עצמו לא נתפעל כלל מהשמועה על מעצר בנו, הוא אמר לאשתו שאין מה לדאוג כי עוד מעט ישחררו אותו, ומיד המשיך בלימודיו.

בינתיים התרחקה השיירה של הצאר מדווינסק מרחק הגון, לפתע נעצר הצאר, וציווה על אחד ממלוויו לשלוח תיכף ומיד שליח לעיר, כדי להעביר את הצו המלכותי בדבר שיחרורו המייד של הקבלן היהודי מבית הכלא. לא עבר אלא זמן קצר והשליח חזר ובפיו הידיעה כי הוראתו של הצאר נתמלאה, והקבלן היהודי אכן שוחרר ממעצרו.

מלוויו של הצאר השתוממו שניקולאי טרח כל כך כדי לבצע את שחרורו המייד של היהודי, הם ידעו כי הוא לא נמנה על אוהבי ישראל המושבעים, אלא להיפך, ועל כן לא הבינו מדוע לא יכול היה הצאר לחכות עד שהיה מגיע הביתה, ומשם היה שולח מכתב ובו חנינה לידי העצור, וכי למי היה איכפת אם היהודי היה יושב בכלא כמה שבועות, ובינתיים סובל ודואג לגורלו עד שישוחרר.

אחד מידידיו הקרובים של הצאר אור עוז ושאל את ניקולאי, מה ראה לזכות את היהודי הלז בחסד מלכותי כה מיוחד במינו? מה מצא ביהודי הזה? ניקולאי השיב ואמר: לפני שנים אחדות ערכתי ביקורת של הכוחות המזוינים בבסיס הצבאי שלייד פטרבורג, ונערך לכבודי מסדר חגיגי שבו השתתפו מספר גנרלים שהופיעו בראש הדיוויות שלהם. החיילים המצוחצחים והמגוהצים צעדו בסך איש על מחנהו ואיש על דגלו, והכל דפק במאה אחוז, ואז הבחנתי שרק יחידה אחת לא הגיעה לרמה הדיוק הדרושה, כעסתי על כך מאד וראיתי בכך זלוול בכבודי, ואת הגנרל שהיה מפקדה של אותה יחידה העמדתי לעמוד הקלון, וציוויתי להכניסו לכלא. לאחר מכן חזרתי לארמון ושכחתי לגמרי מהגנרל העצור.

כעבור שנתיים ערכתי ביקורת בבית הכלא אשר במבצר פטוהפבלובסק, ביקרתי בתאים אחדים ושאלתי את העצורים על העוונות שבידיהם: כמה זמן הם יושבים? וכו', באחד התאים ראיתי את הגנרל הנזכר, ושאלתי אותו: איך זה שגנרל כמוהו חבוש בבית הסוהר? הגנרל השיב לי כי כלאו אותו לפי פקודה שלי, כעונש על כך שהחיילים שלו לא הגיעו בשעת המסדר לרמה הדרושה של הדיוק, ציוויתי מיד שישחררו אותו. כפי שאתה רואה המשיך הצאר לספר לידידו, הגנרל ההוא ישב בכלא שנתיים על איוו שטות קטנה, ובמשך כל הזמן לא עלה בדעתי המחשבה לשחרר אותו, פשוט שכחתי ממנו.

היהודים הם בכלל אנשים אחרים – עם מיוחד במינו מסופר: ר' לייב בטלן היה חסיד מחסידי הרה"ק בעל ה"צמח צדק" מליובאוויטש זיע"א, שחי בדווינסק אשר על גדות הנהר דוינה, הוא היה תלמיד חכם גדול, ואמרו עליו כי הוא בקי בכל הש"ס, ולא זו בלבד, אלא שהוא היה מנותק ומרוחק מהבלי העולם הזה, ישב בבית המדרש כל היום ועסק בתורה ועבודה, הוא גם ישן בבית המדרש, והלך לביתו פעם אחת בשבוע בערב שבת.

לר' לייב בטלן זה היה בן שהיה סוחר גדול ועשיר מופלג, הוא היה קבלן שביצע כל מיני עבודות בשביל הממשלה הרוסית, וכאשר בנו את הביצורים ליד דווינסק, הוא זכה במכרז וחתם חוזה עם הממשלה, כדי לבנות שם מבנים לחיילים, הוא ביצע את העבודה בדיוקנות על הצד הטוב ביותר, וכאשר הושלמה הבניה, הגיעה למקום משלחת של פקידי ממשלה בכירים, וקציני צבא גבוהים כדי לבדוק את הבניינים וכל השירותים הצמודים לקרקטין.

ומעשה בצאר ניקולאי הראשון, שפעם עבר בקרבת לדווינסק, והחליט לסור ולראות את המתקנים הצבאיים, ואת הבניינים החדשים של הקרקטינים שהוקמו שם. הצאר היה מלווה פמליה מלכותית שלכבודה נערכה קבלת פנים מפוארת, במסגרת קבלת הפנים הציגו בפני הצאר גם את הקבלן היהודי שבנה את הפרוייקט. ניקולאי הראשון היה שונא ישראל גדול, ששמו נשאר לדיראון עולם הודות לגזירת הקנטוניסטים – ילדים יהודיים רכים שנקרעו מהוריהם, כדי לשרת בצבא, ואשר כונו "חיילי ניקולאי", העובדה שלצורך בנית הקרקטינים ליד דווינסק, נאלצו להשתמש בשירותו של קבלן יהודי, לא נעמה לחיכו של הצאר, אם כי הוא נאלץ להודות לפחות בליבו פנימה, כי המלאכה שנעשתה היתה טובה, בכל זאת התחשק לו לצאר ניקולאי לחמוד לצון עם הקבלן היהודי.

בעוברו ליד אחד מבנייני הקרקטין, נעצר, סקר את הבנין ואמר, כי נראה לו שאחד הקירות איננו ישר, "לא זה לא יכול להיות" פלט מפיו הקבלן היהודי את המילים הבלתי זהירות הללו, לאחר שהוא נדהם מדברי הביקורת הבלתי מוצדקים והבלתי מבוססים של הצאר. כמובן שהוא מיד התחרט על כך, אולם כבר לא היתה לו אפשרות לקחת את הדברים בחזרה, הצאר התרגז על כי היהודי העיז לחלוק על דבריו, ופקד לחבוש אותו בבית הסוהר. לאחר מכן הוא נסע מהמקום בליווי פמלייתו.

הידיעה על מעצרו של הקבלן היהודי, נפוצה חיש מהר

משל ונמשל

לחיות בהתבוננות ובמחשבה

משל למלך שיום אחד קרא לשלושת בניו ואמר: "ראו נא בני, הן ודאי יודעים אתם כי עז רצוני למנותכם למשרות רמות בממלכתי. אולם ידוע תדעו כי חוק בל יעבור הוא, כי לא ימונה איש למשרה כלשהי אם אינו ראוי לה בזכות מעשיו הטובים. לכן, בני היקרים, צאו למדינת הים למשך תקופה והשתדלו לעשות מעשים שיכשירו אתכם לקבל משרה חשובה". נפרדו הבנים ממנעמי השלטון והפליגו בספינה במשך ימים ארוכים. ככלות המסע, ירדו השלושה אל היבשה, ומול עיניהם השתרע גן רחב ידיים, מלבב עין ומשובב נפש. בגן נתקלו האחים בשלושה אנשים אשר העניקו להם מעצתם. פתח הראשון ואמר: "הכנסו נא אל הגן בשמחה, אך זכרו כי לא לאורך ימים תשארו כאן. בבוא הזמן תצטרכו לחזור כלעומת שבאתם". פתח השני ואמר: "הכנסו, אכלו ושתו כאוות נפשכם, אך דעו כי לא תורשו להוציא מכאן מאומה". השלישי עמד והזהירם: "ברצונכם להינות מהגן? בחרו נא רק את הדברים הטובים, אל תתקרבו אל הרעים". נכנסו השלושה אל הגן פנימה. עינם לא ידעה שובע מכל אשר ראו. עצים נאים, מעיינות מפכים, פירות עסיסיים, ציפורים שקולן ערב. חכמה אדירה של מתכנני הגן ניכרה מכל פינה. הראשון, עבר מעץ לעץ ומילא את כרסו בפירות שטעמם ערב. נהנה מכל רגע. השני אסף אבני חן שהתגוללו בפניות נסתרות בגן. עמל יומם וליל בצבירת שכיות החמדה, כשאינו נח לרגע. האח השלישי ביקש להתחקות אחר חכמתו המופלאה של מתכנן הגן, ולכן, לא הניח דבר בלא שיבחן ויבדוק את תכליתו. הוא ידע כי אם ברצונו לשמור על צלילות דעתו, עליו לאכול ולהשיב את נפשו. גם הרשה לעצמו להכניס לכיסו אבני חן בודדות שנשאו חן בעיניו החוקרות. כך חלפו ימים ארוכים, עד ליום שבו הגיעו שליחי המלך והודיעו כי הגיע הזמן לשוב אל הממלכה. יצא הראשון, ששקוע היה במנעמי הגן, אל העולם הרחב. לא יכול היה לסבול את הניתוק מאותם מטעמים, ונפח את נשמתו. ביקש השני לצאת עמוס בשקים מלאים באבני חן, אך השומרים מיהרו לנשלו מכל עמלו ואף הכוהו מכות נמרצות. הגיע השלישי ועיניו מאירות, נוטל עמו חכמה עצומה. בצאתו הראה לשומרים את מעט האבנים שחפן בכיסו, והללו הניחוהו לצאת עימן, בראותם כי לא ביקש לקחת עימו חבילות גדולות ממנעמי הגן. הגיעו השניים אל הארמון. את הראשון שפניו רוז וגופו כחש, לא הכירו השומרים וסרבו להכניסו. ואילו אחיו, שקנה חכמה, נכנס אל המלך, והלה קיבלו באהבה ובחיבה.

הנמשל: מי שעסק כל ימיו בהתבוננות ובמחשבה כדי להבין את מטרת העולם ותכליתו, זוכה לראות את פני השכינה.

(מתוך מאמר)

אולם כאשר הוריתי להשיב בכלא את הקבלן היהודי, נחרתה דמותו בזיכרוני, ומאז אינני יכול להסיח את דעתי ממנו, כל הזמן אני רואה את פרצופו החיוור והנפחד לנגד עיני, ובמשך כל הדרך מאז שעזבנו את הביצורים של דווינסק ועד הנה, אני לא מסוגל לחשוב על משהו אחר מלבד הקבלן העצור, וכמה שאני מנסה לעלות בראשי מחשבות אחרות קופץ דמותו שלו נגד עיני. הבנתי אפוא כי אין לי ברירה אחרת כי אם לצוות על שחרורו המידי, כדי לשחרר את מחשבותיי ממנו.

הצאר ניקולאי שקע בהרהורים, ולאחר מכן המשיך ואמר: לקבלן היהודי הזה עמדה כנראה איוו זכות מיוחדת, ואולי זוהי זכותו של אביו, שמעתי שאביו הוא רב גדול ואדם קדוש. הבה ואספר לך עוד סיפור שממנו תראה מה כוחו של רב יהודי. פעם הייתי במסעות ונודמן לי ללון בעיירה קטנה, באמצע הלילה שמעתי פתאום קולות משונים, מוזרים ובלתי מובנים, שלחתי לקרוא את הכומר, וכאשר הוא בא אמרתי לו: תשאל אותם מה הם רוצים? הכומר הביט סביבו, לא ראה דבר ולא שמע דבר, הוא השיב לי אפוא בשאלה, כשהוא מבוהל ונבוך כאחד: "את מי עלי לשאול?" אמרתי לו: אתה שוטה, ושלחתי אותו לנפשו. לאחר מכן ביקשתי שיביאו לפני את הרב של העיירה, שאלתי אותו אתה שאלה עצמה מה הם רוצים? והרב השיב לי: הם רוצים שיתנו להם מנוחה, ואני הוספתי ושאלתי ומי מפריע להם? השיב לי הרב: עומדים לבנות כאן מסילת ברזל, ולפי התוכנית צריכה המסילה לעבור דרך בית העלמין והדבר יחייב להעביר את עצמותיהם למקום אחר, ולכן באו המתים כדי לבקש את הצאר שיבטל את הגזירה, וינתן להם לנוח בשלום על משכבם. מיד הוצאתי פקודה שזיוו את מסילת הברזל הצידה, כדי שבנייתה לא תפריע לבית העלמין היהודי.

מכאן אתה יכול לראות, סיים הצאר את סיפורו, שהיהודים הם בכלל אנשים אחרים, אנשים רוחניים יותר עם מיוחד במינו. והצאר המשיך בדרכו כשהוא שקוע בהרהורים.

צ'ין אדם לחברו

מצוה כה חשובה של

הכנסת אורחים

מסופר על יהודי שהגיע לעיירה בעלזא באישון לילה, פנה לביתו של הרה"ק רבי ישכר דב זיע"א (יומא דהילולא כ"ב מרחשון) בראותו שהאור דולק שם. היה בטוח שיש מבני הבית אנשים שְׁעָרִים ויוכלו לארח אותו עד שיעלה עמוד השחר. להפתעתו פתח הרבי בעצמו את הדלת. וכאשר ראה אותו נתמלא שמחה: "האם כבר אכלת משהו?" שאל הרבי ברכות. היהודי ענה בשלילה. והרבי טרח בעצמו אל המטבח להכין לו ארוחה. כאשר ראה הרבי שהחסיד מרגיש שלא בנח, הפיס את דעתו: "מצוה כה חשובה של הכנסת אורחים אינני יכול לקיים כל יום. בזכותך אני זוכה לקיים אותה בהידור".

עבודת המידות

סיפר אחד מתלמידי החכמים בירושלים, שנכנס פעם אל הרה"ק רבי אהרן לייב שטיינמן זיע"א, ובפיו ההתלבטות להיכן לשלוח את בנו לישיבה גדולה, אחר שנודע כאחד העילויים בישיבתו, הוא החל להעלות צדדים בדרך הלימוד באופן זה או אחר, דיבר על ההספק, ועל מדת נסיונה של הישיבה וכו'. הפסיק אותו ראש הישיבה בשאלה - היכן עובדים יותר על המידות, בירתת? משראה שמושך

הוא בכתפיו כמי שאינו יודע בדבר, אמר לו שיברר ענין עבודת המידות בישיבה, והיכן שעובדים על כך טוב יותר, לשם ישלח את בנו ויראה ממנו ברכה.

להתפלל על השונא

הרה"ק רבי יחיאל מיכל מולאטשוב זיע"א ציוה לבניו: התפללו בעד שונאיכם שיהיה להם טוב, כסבורים אתם שאין זו עבודת השם זוהי עבודה יותר מכל תפילה.

להאיר פנים לכל אדם

מסופר על הגה"ק רבי יחזקאל טרנא זיע"א ראש ישיבת חברון, שאמר פעם את הדברים דלהלן: האדם עם כל חטאיו והכעסתו את השם יתברך, עומד לפניו ומבקש ממנו על הארת פנים "ברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך", ואילו האדם לחברו ואפילו בידידו האהוב ביותר, גם על דמיון שווא מיד הוא בא להקפדה, ומונע ממנו הארת פנים ומראה לו פנים זועפות. וברור שלא זו הדרך.

הכרת הטוב של החזון איש

אחת משכונותיו של החזון איש, הייתה דואגת ומסייעת לאשתו מאוד. הכיר לה החזון איש טובה על כך, והיה לומד תורה עם בניה של אותה אישה, מדי שבת בשבתו, במשך שלש שנים.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"ח מרחשון הרה"ק רבי יחזקאל הכהן מראדומסק ב"ר אברהם ישכר דוב (כנסת יחזקאל-תרע"א) יום ראשון י"ט מרחשון הרה"ק רבי שמשון העלר מאווריאן ב"ר משולם פייבוש מזבאריו (תר"ח) הרה"ק רבי אהרן אלימלך שניאור זלמן טווערסקי מקרוסנא ב"ר מרדכי דב מהורניסטייפול (תרפ"ד) יום שני כ' מרחשון הרה"ק רבי שלום מקאמינקא ב"ר יעקב יוסף (תרי"ב) רבי גדליהו מזאלקווא ב"ר בנימין זאב וואלף (תקל"ז) יום שלישי כ"א מרחשון הרה"ק רבי אברהם אזולאי ב"ר מרדכי (חסד לאברהם - ת"ד) יום רביעי כ"ב מרחשון הרה"ק רבי דוד שלמה אב"ד סיראקא (ערבי נחל) ב"ר ירחמיאל (תקע"ה) הרה"ק רבי עזריאל מלובלין ב"ר דוב (ראש הברול - תקע"ט) הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא ב"ר יהושע (תרפ"ז) יום חמישי כ"ג מרחשון הרה"ק רבי גדליה ב"ר בנימין זאב מזאלקאווא (תלמיד המגיד - אבי בעל אורח לחיים - תקל"ז) הרה"ק רבי יוסף סג"ל מקאסאני ב"ר צבי (תרע"ב) יום שישי כ"ד מרחשון הרה"ק רבי גדליה משה מזוהיעל ב"ר שלמה (תשי")

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבניצין שליט"א מח"ס "גם אני אדוך" ו"מפרסם יוסף הדר"ם על המעשים.

קפנדריא בבית הכנסת (ד)

א) אדם שרוצה "להאריך" דרכו דרך בית הכנסת, "ואינו מקצר", לדבר הרשות אסור, ולדבר מצוה מותר. (בית יהודה, עמוד שי"ח).
ב) בתשעה באב שאסור בלימוד, ורוצה לעשות קפנדריא, יתיישב בבית המדרש לרגע, מבלי לומר פסוק, וסגי בכך, כי גם הישיבה בבית המדרש היא מצוה. (שאלת רב עמוד שע"ד, סימן נ' ובהערה 2). ולענין יכול לומר פסוק מאיכה.
ג) אין לעשות מסוכה קפנדריא. (פסקי תשובות סימן תרל ציון 39 בשם רי"ץ גיאת בספר מאה שערים בשם רב האי גאון. וראה עוד בספר ארבעת המינים כהלכתם, עמוד קס"ח סימן ק"ו בשם מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, שמותר לעבור בסוכה כדי לקצר דרכו, כשצריך ללכת למקום שסמוך לסוכה)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ

הר"ר חיים יוסף צבי ברוך זילבר זצ"ל
ב"ר יחיאל מאיר
נלב"ע כ"ה אלול תשע"ח תנצב"ה

נדבת הר"ר פינחס שיינברגר הי"ו

לע"נ חותנו

הר"ר מאיר ב"ר אברהם אבא הלוי ז"ל
נלב"ע ח"י מרחשון תנצב"ה